

Karvin arviointitiedon hyödyntäminen – Havainnot paikallisista käytännöistä

 Aino-Maria Pusa

 2025

 suomi

Sisällysluettelo

Johdanto

- 1 Tausta – Millaista tietoa Karvi tuottaa?
 - 2 Keskustelutilaisuuksien toteutus
 - 3 Havainnot
 - 4 Yhteenveto
 - 5 Lähteet
 - 6 Liitteet
-

Karvin arviointitiedon hyödyntäminen – Havaintoja paikallisista käytännöistä

6.6.2025

SELVITYS

Johdanto

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi järjesti helmikuussa 2025 sivistys- ja opetustoimen henkilöstölle suunnattuja keskustelutilaisuuksia. Tilaisuuksien tarkoituksena oli kerätä tietoa siitä, miten opetuksen ja koulutuksen järjestäjät hyödyntävät Karvin tuottamaa arviointitietoa ja miten tieto voisi olla paremmin hyödynnettävissä ja näin myös vaikuttavampaa. Tässä koosteessa vedetään yhteen näistä tilaisuuksista kerättyä tietoa.

Arviointitiedon muuttaminen toiminnaksi edellyttää vuorovaikutusta, tiedon hyödyntämisen kanavien ja prosessien tunnistamista sekä ymmärrystä siitä, miten ja millaista tietoa eri toimijatasoilla hyödynnetään. Järjestettyjen kuulemistilaisuuksien tavoitteena oli, että niin me Karvissa kuin myös opetuksen ja koulutuksen järjestäjät sekä muut sidosryhmät voisimme paremmin ymmärtää näitä prosesseja ja näin vaikuttaa tiedon vaikuttavuuteen. Miten yhteistyötä ja vuorovaikutusta koulutusjärjestelmän eri toimijatasojen välillä voitaisiin parantaa? Mitkä ovat tiedon hyödynnettävyyden keskeisiä kompastuskiviä? Miten osallisuus toteutuu niin arviointitiedon keräämisessä kuin sen hyödyntämisessä?

1 Tausta – Millaista tietoa Karvi tuottaa?

Ensiksi käsitellään lyhyesti Karvin tehtävää, tavoitteita ja arviointitiedon tuottamista tukemaan jäljempänä esitettäviä havaintoja keskustelutilaisuuksista. Myös järjestetyissä tilaisuuksissa käytiin kyseiset teemat läpi ennen keskusteluja, antamaan tarvittavat taustatiedot kaikille osallistujille.

Karvin arviointitehtävä

Karvin arviointitiedon tuotanto nojaa lakisääteiseen tehtäväämme. Lain Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta [1295/2013](#) sekä Valtioneuvoston asetuksen Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta [1317/2013](#) mukaan Karvin lakisääteisenä tehtävänä on:

- toteuttaa varhaiskasvatukseen ja koulutukseen sekä varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen toimintaan liittyviä arviointeja
- tehdä perusopetuslain ja lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain sekä taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaisesti oppimistulosten arviointeja
- tukea varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä laadunhallintaa koskevissa asioissa
- kehittää koulutuksen ja varhaiskasvatuksen arviointia
- huolehtia muista tehtävistä, jotka säädetään tai määrätään sen tehtäväksi.

Toteutettavista arvioinneista päätetään nelivuotiskaudeksi tehtävässä [arviointisuunnitelmassa](#). [Karvin arviointineuvosto](#) tekee esityksen arviointisuunnitelmasta, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa. Kaudella 2024–2027 arviointisuunnitelma ja [Karvin strategia](#) kulkevat rinnakkain, arviointien asettuessa kolmen strategisen tavoitteen alle:

- osaamis- ja koulutustason nostaminen
- sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen kestävä kehityksen edistäminen
- koulutuksen ja varhaiskasvatuksen laadun jatkuva kehittäminen.

Arviointien kolme tehtävää

[Kansallisen arvioinnin tarkoituksena](#) on **tuottaa tietoa**, joka edistää kasvatusta ja koulutusjärjestelmän tavoitteiden saavuttamista ja kehittää koulutusta ja varhaiskasvatusta entistä paremmaksi. Karvin tuottama arviointitieto auttaa ymmärtämään koulutusjärjestelmämme erityispiirteitä, vahvuuksia ja kehityskohteita, joihin tulisi tarttua. Se vahvistaa tietopohjaa ja lisää osaamista siitä, miten kehittää koulutusta ja tehdä koulutukseen liittyviä päätöksiä niin paikallisella, alueellisella kuin valtakunnallisella tasolla. Arvioinnit tuottavat tietoa myös kansainvälisen vertailun tueksi.

Kansallisella arviointitiedon tuotannolla lisätään paikallisesti koulutuksen ja varhaiskasvatuksen parissa työskentelevien arviointiosaamista sekä vahvistetaan kasvatusta ja koulutusjärjestelmän ja -organisaatioiden muutos- ja sopeutumiskykyä ja autetaan varautumaan tulevaan. Arvioinneilla pyritään **kehittämään** koulutusjärjestelmän eri tasojen toimintaa.

Kehittämisen ja tiedon tuotannon lisäksi kolmas arviointien tehtävä on **tuloksellisuuden varmistaminen**. Arvioinnin tehtävänä on koulutukselle ja kasvatukselle asetettujen tulosten ja vaikutusten todentaminen ja seuraaminen. Arvioinneilla selvitetään, miten koulutukselle ja kasvatukselle asetetut tavoitteet toteutuvat ja millaisia tuloksia saavutetaan. Arvioinnit varmistavat tulosvastuun toteutumista ja edistävät tavoitteiden saavuttamista.

Arviointimuodot ja -menetelmät

Karvin arvioinnit perustuvat **kehittävän arvioinnin lähestymistapaan**, joka on myös kirjattu koulutuksen arviointia koskevaan lainsäädäntöön. Kehittävän arvioinnin lähtökohtana on tarve arvioinnille, arviointien hyödyllisyys arvioinnin kohteelle, arvioinnin toimeksiantajalle sekä arviointiin osallistuville sidosryhmille ja arviointitulosten käyttäjille.

Kehittävällä arvioinnilla tuetaan tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimista ja muutosta. Karvin kehittävässä arvioinnissa olennaista on vuorovaikutteisuus, osallisuus sekä toimintaympäristön analyysi ja tilanteen ymmärtäminen osallistujien näkökulmasta. Arvioinnilla pyritään myönteisiin vaikutuksiin jo arvioinnin aikana sekä kannustetaan hyödyntämään arvioinnin tuloksia ja suosituksia kehittämistyön tukena.

Karvin erilaiset arvioinnit – oppimistulosten arvioinnit, koulutuksen ja varhaiskasvatuksen temaattiset arvioinnit, laadun ja laadunhallinnan arvioinnit – perustuvat Karvin lakisääteisiin tehtäviin.

Oppimistulosten arvioinnit kohdistuvat perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja taiteen perusopetuksen oppimistuloksiin. Näissä arvioinneissa arvioidaan opetussuunnitelman ja tutkinnon perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja osaamiseen vaikuttavia tekijöitä. Oppimistulosarvioinnit antavat tietoa myös osaamisen tason muutoksista pitkällä aikavälillä ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumisesta.

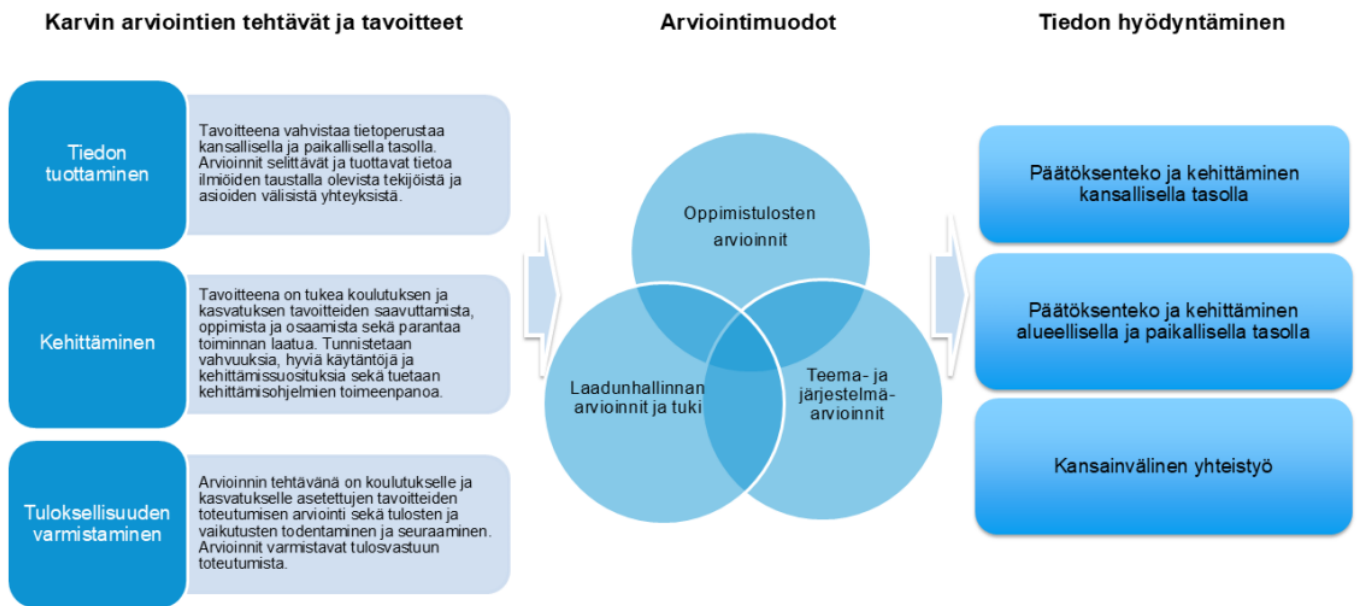
Temaattiset arvioinnit kohdistuvat koko koulutusjärjestelmään ja varhaiskasvatukseen liittyviin ajankohtaisiin aiheisiin sekä varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen toimintaan. Temaattisten arviointien kohteena voi olla koulutuksen ja opetuksen tila, koko koulutusjärjestelmän toimivuus tai tietyn koulutusasteen toiminta ja tulokset.

Laadunhallinnan arvioinnit kohdistuvat [si/media/2308](https://www.karvin.fi/si/media/2308)ihen, miten koulutuksen ja varhaiskasvatuksen organisaatiot ylläpitävät ja kehittävät toimintansa laatua. Karvin laadunhallinnan arviointien tavoitteena on tukea koulutuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjiä sekä korkeakouluja tavoitteiden saavuttamisessa ja toiminnan jatkuvassa kehittämisessä.

Arviointitietoa kerätään niin määrällisin, laadullisin kuin monimenetelmällisin keinoin. Karvin itse keräämien aineistojen lisäksi hyödynnetään valmiita aineistoja ja rekisteriaineistoja. Arviointimenetelmät – kyselyt, testit, arviointivierailut, haastattelut, dokumenttianalyysit – valitaan arvioinnin tarkoituksen perusteella ja niiden on vastattava systemaattisen ja luotettavan tiedonhankinnan tarpeisiin sekä mahdollistettava tiedon pohjalta tapahtuva kokonaisvaltaisen arvottavan analyysin tekeminen.

Kehittävän arvioinnin periaatteen mukaisesti osa arvioinnin vaikutuksista syntyy jo arviointiprosessin aikana, osallistujien esimerkiksi vastatessa tiedonkeruuihin tai ollessa mukana kehittämisprosesseissa. Tämän lisäksi arvioinnin tuloksena muodostetaan kehittämissuosituksia, tunnistetaan toiminnan vahvuuksia ja kirjataan johtopäätöksiä, jotka julkaistaan arviointiraportissa ja joista viestitään erilaisin keinoin, tiedotteiden, blogien tai esimerkiksi tiivistävien infograafien muodossa. Arviointitietoa levitetään lisäksi osallistumalla ja pitämällä esityksiä erilaisissa seminaareissa ja tutkimuspäivillä. Teemme myös kannanottoja ja kirjoitamme lausuntoja.

Arviointien lähtökohtana on systeeminen näkemys koulutuksen ja kasvatuksen ilmiöistä, asioiden keskinäisistä yhteyksistä ja muuttuvasta toimintaympäristöstä. Systeemisyys näkyy niin (moni)menetelmällisissä valinnoissa, arviointimuotojen risteyksissä (kuvio 1) kuin strategisista tavoitteista muodostuvassa ilmiöpohjaisessa ymmärryksessä.

Kuvio 1: Karvin arviointitoiminta yli koulutusasteiden. Koulutuksen arviointisuunnitelma 2024-2027

2 Keskustelutilaisuuksien toteutus

Helmikuussa 2025 toteutettuihin keskustelutilaisuuksiin lähetettiin kutsu kaikkiin manner-Suomen kuntiin ja Ahvenanmaan osalta maakuntahallintoon. Kutsu osoitettiin sivistys- ja opetustoimen henkilöille, jotka käsittelevät työssään (Karvin tuottamaa) arviointitietoa. Tilaisuuksia järjestettiin neljä (kolme suomenkielistä ja yksi ruotsinkielinen), tilaisuuksissa oli yhteensä 77 osallistujaa, 51 kunnasta. Pääasiassa osallistujat työskentelivät varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen parissa.

Useimmat osallistujat toimivat sivistys- tai opetustoimessa asiantuntija- tai johtotehtävissä, mikä luo kontekstin käydyille keskusteluille. Keskusteluihin osallistuneet henkilöt eivät ole edustava otos suomen kuntakentän opetus- ja sivistystoimen arviointitietoa käsittelevistä henkilöistä.

Tilaisuuksien alussa käsiteltiin lyhyesti Karvin arviointitoiminnan periaatteita edellä esitetyn mukaisesti. Tämän jälkeen siirryttiin keskustelemaan 2–4 erilliseen pienryhmään, joissa oli kirjureina 1–3 Karvin asiantuntijaa. Tässä koosteessa esiteltävät havainnot perustuvat pääsääntöisesti näiden kirjureiden keskustelusta tekemiin muistiinpanoihin. Keskustelijoille annettiin nähtäville tukikysymysrunko (liite1) ja keskustelua kannustettiin käymään mahdollisimman vapaasti omassa työssä merkityksellisistä teemoista. Keskustelumuistiinpanojen tukena raportoinnissa käytetään ilmoittautumisen ja palautekyselyn yhteydessä kerättyä tietoa. Havainnot aineistosta esitetään ilman suoria tunnistetietoja, kuten kuntien tai henkilöiden nimiä tai tehtäviä.

Samaan aikaan keskustelutilaisuuksien kanssa, helmikuussa 2025, toteutettiin myös Karvin sidosryhmäkysely. Seuraavat havainnot pohjautuvat erityisesti keskustelutilaisuuksiin, mutta niiden käsittelyn yhteyteen on kuitenkin nostettu havaintoja myös sidosryhmäkyselyn tuloksista.

Mitä haluttiin selvittää?

Keskustelutilaisuuksien tavoitteena oli tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan vastata seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten kehittävän arvioinnin tarkoitus ja tavoitteet toteutuvat paikallisella tasolla?
2. Miten tuotettua arviointitietoa tällä hetkellä hyödynnetään?
3. Miten tieto voisi olla paremmin hyödynnettävissä?

Kerättyä tietoa käytetään Karvin toiminnan kehittämiseen. Kehittävän arvioinnin periaatteiden mukaisesti kuitenkin niin keskustelutilaisuuksista itsessään kuin tässä kootuista havainnoista toivotaan olevan hyötyä myös suoraan koulutusjärjestelmän paikalliselle tasolle ja myös muille toimijoille.

Samalla kehitämme sisäisesti Karvissa myös uusia kuulemisen tapoja: keskustelutilaisuuksia tämän muotoisena järjestettiin nyt ensimmäistä kertaa. Käytämme saatua palautetta ja kerättyä tietoa kuulemisen tapojen kehittämisessä.

3 Havainnot

Seuraavaksi tarkastellaan keskusteluaineistoa viiden eri näkökulman kautta: tuotettu arviointitieto, arviointitiedon hyödyntäminen, kehittävä arviointi, eri toimijaryhmät ja viestintä.

Tuotettu arviointitieto

Arvioinnissa tuotettua tietoa voidaan tarkastella niin siitä näkökulmasta, *millaista* tuotettu tieto on kuin siitä, *miten* se esitetään. Onko tieto määrällistä vai laadullista? Onko kyseessä seuranta- tai trenditieto? Tuotetaanko suosituksia vai esitelläänkö hyviä käytäntöjä? Onko kyseessä laaja arviointiraportti vai lyhyempi kooste? Keskustelutilaisuuksista muodostuneen aineiston perusteella jokaiselle näille on paikkansa: erilaisiin tarkoituksiin ja erilaisille toimijaryhmille tarvitaan eritasoista tietoa erilaisin tavoin esitettynä.

Keskustelutilaisuuksiin osallistuneet korostivat määrällisen tiedon merkitystä ja sen käytettävyyttä tiedolla johtamisen tukena. Määrällinen tieto nähdään vaikuttavana erityisesti, kun halutaan tarkastella esimerkiksi kunnan omaa suoriutumista suhteessa muihin kuntiin. Vertailutietoa hyödynnetään niin kehittämiskohteiden määrittämisessä kuin resurssien kohdentamisessa. Määrällisen tiedon avulla voidaan myös rakentaa esimerkiksi omia mittareita arviointiin.

Myös laadullisella tiedolla on tärkeä rooli ymmärryksen syventämisessä, tulosten tulkinnassa ja kontekstin sekä toimintaympäristön kuvaamisessa. Sen asema nähdään erityisen tärkeänä määrällisen-/tilastotiedon tukena tai selittäjänä.

Riippumatta siitä, perustuuko arviointiraportti määrälliseen, laadulliseen tai monimenetelmällisesti kerättyyn tietoon, raportteihin sisältyvät kehittämissuosituksot koetaan yksinomaan positiivisina. Ne nähtiin raporttien keskeisenä sisältönä. Samoin hyvien käytänteiden jakaminen tuo tuloksiin konkretiaa ja herättää ajattelua ja keskustelua niiden ympärillä.

Tiivistahtisessa ja niukasti resursoidussa arjessa tulosten esittämiseltä toivotaan valmiita tiivistelmiä – infograafeja, esityksiä, videoita – mielellään eri toimijaryhmille suunnattuina. Tiivistävien esitysten rinnalla, niiden pohjana, kuitenkin tunnustetaan myös pidemmän, yksityiskohtaisen arviointiraportin tarve, siinä esitetyt tulokset antavat perustelut ja tarvittavan tuen esimerkiksi päätöksentekoon.

Arviointitiedon ansiona nähdään niin Karvin asiantuntijuus kuin tiedon tuotannon luotettavuus. Karvi kokonaisuudessaan koetaan luotettavaksi tiedontuottajaksi. Keskustelijat kokivat arviointitiedon perustamisen laajoihin aineistonkeruuihin ja eri toimijaryhmien vahvaan kuulemiseen olevan keskeinen tiedon luotettavuuden tekijä.

Arviointitiedon hyödyntäminen

Keskustelutilaisuuksiin ilmoittautuneista 103 henkilöstä 59 % kertoi hyödyntäneensä Karvin tuottamaa arviointitietoa päätöksenteossa tai koulutuksen kehittämisessä. Ilmoittautuneista 21 % puolestaan kertoi, että eivät ole hyödyntäneen arviointitietoa. Loput 20 % eivät osanneet sanoa, ovatko hyödyntäneet arviointitietoa päätöksenteossa tai koulutuksen kehittämisessä.

Tarkasteltaessa Karvin kevään 2025 sidosryhmäkyselyyn annettuja vastauksia yhdessä varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen näkökulmista, on hyödyntämisen taso keskimäärin sama kuin edellä esitetty keskustelutilaisuuksiin ilmoittautuneiden vastaama hyödyntämisen taso, eli noin 60 % vastaajista kertoi hyödyntävänsä Karvin arviointitietoa. Huomion arvoista on kuitenkin se, että vain varhaiskasvatuksen näkökulmasta vastauksensa antaneilla toimijoilla hyödyntäminen on huomattavasti suurempaa verrattuna vain esi- ja perusopetuksen näkökulmasta vastanneiden toimijoiden vastauksiin hyödyntämisen tasosta.

Varhaiskasvatuksen osalta (n=91) vastanneista 79 % kertoi hyödyntäneensä Karvin arviointitietoa toiminnassaan, esi- ja perusopetuksen (n=85) kohdalla puolestaan vain 41 % kertoi tietoa hyödyntävänsä. Esi- ja perusopetuksen vastaajista 36 % vastasi, että ei osaa sanoa onko hyödyntänyt tietoa ja 22 % kertoi, että ei ollut hyödyntänyt tietoa. Vastaavat luvut varhaiskasvatuksen vastaajien osalta oli 12 % ja 9 %.

Keskusteluaineiston perusteella Karvin arviointitietoa hyödynnetään arjessa työskentelyn, kehittämisen, päätöksenteon ja keskustelun tukena. Edellä esitetyn mukaisesti erilaisia raportoinnin tapoja toivotaan, jotta tietoa voidaan hyödyntää mahdollisimman monipuolisesti eri toimijatasoilla. Keskeistä käytännön hyödyntämisessä on se, että arviointitietoa on saatavilla sellaisessa muodossa, että siitä on helppo nostaa syötteitä keskusteluihin eri tahojen – opettajat, rehtorit, johtajat, päättäjät, alueelliset verkostot – kanssa tai kesken.

Tiedolla johtamisen kohdalla keskeistä on arviointitiedon hyödyntäminen kehittämisen ja päätöksenteon tukena monella eri tasolla. Kunnan sivistys-/opetustoimella on keskeinen rooli tiedolla johtamisen näkökulmasta. Arvioinneista saatua tietoa voidaan käyttää esimerkiksi talousarvion suunnittelun tukena tai henkilöstökoulutusten teemojen valitsemisessa.

Keskustelutilaisuuksiin osallistuneet opetus- ja sivistystoimen edustajat toivat esiin, että kuntapäättäjätasolle tietoa toivotaan enemmän käyttöön päätöksenteon tueksi. Kuntapäättäjätason toimijoille, eli esimerkiksi lautakuntien ja valtuustojen jäsenille suunnatun tiedon tulisi olla hyvin tiivistetyssä muodossa, sisältäen vain päätöksenteon kannalta olennaiset pääkohdat. Sivistys- tai opetustoimen viranhaltijat puolestaan edellä esitetyn mukaisesti kaipaavat tiivistetyn tiedon rinnalle myös pidempiä raportteja valmistelutyön tueksi.

Koulu- tai varhaiskasvatusyksikkötasolla tietoa käytetään arjen työskentelyn tukena. Rehtorit käyttävät arviointitietoa esimerkiksi pedagogisen johtamisen tukena tai tuen riittävyyden kysymyksiä käsiteltäessä. Joitakin kertoja keskusteluissa nostettiin esiin myös opettajien kiinnostus arviointitietoa kohtaan, erityisesti varhaiskasvatuksessa [Varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä Valssin](#) käyttöönoton myötä arviointituloksia ja suosituksia käytetään arjen työskentelyn tukena; tietoa voidaan hyödyntää asiakirjojen – esimerkiksi lasten varhaiskasvatussuunnitelmien – laadinnassa.

Kehittävä arviointi

Keskustelutilaisuuksissa sivistys- ja opetustoimen edustajat nostivat *keskustelut* tärkeiksi väyliksi arviointitulosten- ja tiedon käsittelylle, kuten edellä on esitetty. Kehittävän arvioinnin periaatteissa *keskustelu* ja osallistaminen ovat keskeisessä roolissa myös arviointitiedon keräämisen vaiheessa. Tämä tunnistettiin myös tässä kerätyssä aineistossa. Esimerkiksi edellä esiin nostetulla Valssilla koettiin olevan hyvin positiivisia vaikutuksia myös sisäiseen kehittämiseen kunnissa ja varhaiskasvatusyksiköissä. Valssilla toteutetut arvioinnit ovat luoneet uusia mahdollisuuksia keskustelulle ja reflektiolle.

Eryteisesti erilaisissa teema- ja järjestelmäarvioinneissa tyypillinen tiedonkeruuntapa on esimerkiksi koulujen henkilöstölle tai koulutuksen järjestäjän edustajille suunnatut itsearviointikyselyt. Aineiston perusteella koettiin tärkeänä, että tällaisiin tiedonkeruuihin vastattiin yhdessä ryhmänä keskustellen. Näin luodaan samalla paikkoja uusille oivalluksille ja yhteisen ymmärryksen rakentamiselle teemojen ympärillä. Tiedonkeruuihin vastaaminen monien eri toimijaryhmien tai eri yksiköiden edustajien kanssa mahdollistaa myös ajantasaisen, moninäkökulmaisen, tilannekuvan luomisen käsiteltävien teemojen toteutumisen tasosta kunnassa.

Keskustelun mahdollisuuksia toivotaan laajemmin myös alueellisesti verrokkikuntien, muiden esimerkiksi maantieteellisesti samantyyppisessä asemassa olevien toimijoiden, kanssa. Karvin aineistonkeruissa tällaisia keskusteluja hyödynnetään esimerkiksi fokusryhmähaastatteluihin, joissa kuntien edustajia tietyistä toimijaryhmistä kutsutaan keskustelemaan arvioitavan teeman ympärille. Arviointitiedonkeruiden lisäksi toivottiin kuitenkin myös tulosten ympärille rakentuvia tilaisuuksia keskustelulle.

Kehittävän arvioinnin toimintatavoista myös arviointiprosessin moniin eri vaiheisiin kiinnittävä prosessityöskentely koettiin vahvasti omaa toimintaa ja sen kehittämistä tukevana. Esimerkkejä tällaisesta prosessityöskentelystä ovat virtuaalisten alustojen kautta tapahtuva toistuva osallistuminen ja kommentointi tai vaikkapa alueellinen verkostokehittäminen, jossa reaaliaikainen arviointi kytkeytyy alueellisiin kehittämisprojekteihin.

Eri toimijaryhmät

Kuten jo edellä on tullut ilmi, kunnissa arviointitietoa hyödyntävät monet erilaiset toimijaryhmät. Eri toimijoilla on myös erilaiset roolit arviointitiedon käsittelyssä. Tähän työnjakoon vaikuttaa myös kunnan koko.

Pienissä kunnissa arviointitiedon käsittely voi olla yhden sivistys-/opetustoimenjohtajan vastuulla, jolloin resurssit ja aika raporttien läpikäyntiin voivat olla hyvin rajallisia. Kuitenkin yleisenä toimintatapana on, että tällaisen henkilön vastuulla on käydä läpi arviointitietoa ja poimia niistä nostoja niin rehtoreille, päiväkodin johtajille ja opettajille työn tueksi kuin myös päätöksenteossa käytettäväksi. Isommissa kunnissa arviointitiedon käsittely voi olla suuremmassa roolissa yhden henkilön työnkuvaa. Vastaavasti kuitenkin niissä käsiteltävää tietoa oman kunnan tilanteesta on myös enemmän.

Nämä resurssirajoitteet huomioiden, tärkeänä toiveena aineistossa nostetaan esiin Karvin tuottamien erilaisten, eri toimijaryhmille suunnattujen, tiivistelmien rooli arviointitiedon vaikuttavassa hyödyntämisessä. Ajan ja resurssien puute kunnissa ja toisaalta eri lähteistä tulevan tiedon suuri määrä vaikuttaa myös siihen, että tutustuminen arviointitietoon saattaa jäädä pintapuoliseksi.

Resurssit ja aikataulut nostetaan esiin myös kyselyjen vastaamisen näkökulmasta. Tässä kohtaa opettajilla toimijaryhmänä on keskeinen rooli kattavan arviointitiedon keräämisen näkökulmasta. Eri toimijoilta tulevien tiedonkeruiden suuren määrän ja mahdollisen päällekkäisyyden nähdään vaikuttavan niillä tuotetun tiedon luotettavuuteen. Se, että kouluissa on lakisääteisten arviointitiedonkeruiden aikaan paljon muita tiedonkeruita voi siis vaikuttaa myös kerätyn arviointitiedon luotettavuuteen, kun kyselyihin vastaaminen alkaa puuduttaa ja niihin keskittymiseen ei tunnu olevan aikaa. Kunnissa tehdään priorisointia niin siinä, mihin tiedonkeruisiin on mahdollista panostaa kuin siinä millä tasolla tuotettuun tietoon on mahdollista syventyä.

Se mistä tieto on peräisin, nähdään vaikuttavan siihen, miten eri toimijaryhmät suhtautuvat uuteen tietoon ja sen perusteella tapahtuvaan kehittämiseen. Koska Karvi nähdään kunnissa kaiken kaikkiaan luotettavana tiedontuottajana, koetaan tärkeänä, että Karvi tuottaisi tiivistelmiä arviointitiedoista eri toimijaryhmille suunnattuina. Eli esimerkiksi oma kooste – tiivistelmänä, diaesityksenä tai infograafina – opettajille ja oma kuntapäätäjille. Se, että tieto tulisi suoraan Karvilta, eikä esimerkiksi rehtorin tai sivistysjohtajan koostamana, koettiin siis tiedon käyttöönottoa ja näin sen vaikuttavuutta parantavana tekijänä.

Arviointitiedolla tunnistettiin olevan paljon myös välillisiä vaikutuksia tai niin sanottua taustavaikuttavuutta, erilaisten säännös- ja perusteudistusten ja rahoitusohjauksen taustalla. Keskustelijat toivoivat, että Karvin arviointitiedon rooli näkyisi entistä paremmin näissä kansallisen tason toimissa. Uudistuksiin suhtautumisen ja sitoutumisen eri toimijaryhmissä ajatellaan parantuvan, jos niiden tietoperusta olisi paremmin näkyvillä.

Viestintä

Arviointi itsessään on jo viestintää, mikä näkyy myös edellä esiin nostetuissa teemoissa, esimerkiksi raportoinnin ja tiivistämisen tavoista tehdyissä nostoissa. Viestintä ja sen toimivuus koko koulutusjärjestelmän eri tasoilla onkin keskeisessä roolissa arviointitiedon hyödyntämisessä ja vaikuttavuudessa: viestinnän pullonkaulat ja katkot tiedonkulussa eri toimijaryhmien välillä vaikuttavat vahvasti tiedon hyödyntämisen mahdollisuuksiin ja sen vaikuttavuuteen.

Karvin viestinnän tavoista uutiskirjeet koetaan hyväksi tietokoosteiksi. Niistä, yhdessä verkkosivujen kanssa, löydetään suuri osa oleelliseksi koetusta tiedosta. Mutta myös viestinnän osalta nostettiin esiin eri

toimijaryhmät: kohdennetummalle ja reaaliaikaisemmalle viestinnälle nähtiin tarvetta.

Niin viestinnällisesti kuin laajemmin alueellisen ja myös kansallisen toiminnan tueksi kaivataan Karvin vahvempaa jalkautumista kentälle sekä erilaisten tilaisuuksien ja koulutusten järjestämistä tai sellaisiin osallistumista. Niin ajankohtaisen arviointitiedon ympärille luodut keskustelut kuin arviointitiedon tuominen erilaisiin tilaisuuksiin tai keskusteluihin nähdään keskeisiksi arviointitiedon vaikuttavuuden välineiksi.

4 Yhteenveto

Keskeinen kerättyä keskusteluaineistoa läpileikkaava havainto on se, että kunnissa on monia eri toimijaryhmiä – päättäjät, opettajat, rehtorit, johtajat, sivistys-/opetustoimi – jotka käyttävät työssään arviointitietoa. Näiden eri toimijaryhmien olemassaolo heijastuu erityisesti siihen, että Karvilta kaivataan arviointiraporttien rinnalle valmiita tiivistyksiä tai yhteenvetoja tuloksista näille eri ryhmille suunnattuina. Kunnissa arviointitiedosta vastaavien henkilöiden resurssit eivät välttämättä riitä arviointiraporttien läpikäymiseen ja tällaisten tiivistysten poimintaan kaikille toimijaryhmille erikseen. Tällaiset tiivistelmät koetaan kuitenkin erityisen olennaisena siinä, että kaikki eri toimijaryhmät voivat arviointitietoa hyödyntää. Kohdennetumpi viestintä ja tiivistetympi raportointi esitettiin toiveena myös sidosryhmäkyselyssä.

Karvin tuottamien tiivistelmien etuna nähdään Karvin asema luotettavana tiedontuottajana. Tiedon tullessa suoraan Karvilta, ilman välikäsiä, nähdään se luotettavampana ja kattavaan tiedonkeruuseen perustuvana. Karvin luotettavasti kerätty arviointitieto sai myös sidosryhmäkyselyssä parhaan arvion, kun kysyttiin mielipiteitä Karvin toiminnan ulottuvuuksista (lisäksi kysyttiin esimerkiksi avoimuudesta, riippumattomuudesta ja kannan ottamisesta).

Paikallisella tasolla kunnissa Karvin antamat kehittämissuosituksukset nähdään hyvänä lähtökohtana kehittämiselle. Luotettavaksi ja laadukkaaksi koetun arviointitiedon ja annettujen suositusten rooli ja vaikutukset kansallisen tason päätöksenteon taustalla tulisi olla paremmin näkyvissä. Kansallisen ohjauksen kautta arviointitiedolla nähtiin olevan myös välillisiä vaikutuksia ja taustalla tapahtuvaa vaikuttavuutta.

Keskustelu niin arviointitulosten kuin arviointitiedonkeruiden ympärillä on keskeinen kehittämisen, yhteisen ymmärryksen rakentamisen ja uusien oivallusten syntyminen paikka kunnissa. Keskustelun mahdollisuuksia toivotaan lisää myös alueelliselle ja kansalliselle tasolle, erilaisten koulutusten tai tilaisuuksien muodossa. Keskustelut verrokkikuntien kanssa tarjoavat mahdollisuuden syventää arvioinneista saatavaa vertailutietoa. Tämä auttaa tunnistamaan omia kehittämiskohteita ja saamaan ideoita hyvistä käytännöistä kehittämistoimiksi.

Keskustelutilaisuuksien taustatiedoissa ja sidosryhmäkyselyn tuloksissa erityisesti esi- ja perusopetuksen vastaajien kohdalla oli epävarmuutta siitä, missä määrin Karvin tuottamaa arviointitietoa on hyödynnetty toiminnassa. Tämä havainto tukee johtopäätöstä siitä, että Karvin arviointitiedon näkyvyyttä niin päätöksenteon taustalla kuin yleisessä keskustelussa tulee parantaa. Lisäksi kohdennettu, tiivistävä ja kertaava viestintä tuloksista voi auttaa lisäämään arviointitiedon käyttöä koulutuksen järjestäjien arjen toiminnassa.

5 Lähteet

Arviointineuvosto. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/fi/tietoa-meista/karvin-organisaatio/arviointineuvosto> (saatavilla 14.5.2025).

Arviointisuunnitelma 2024–2027. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/fi/tietoa-meista/arviointisuunnitelma-2024-2027> (saatavilla 14.5.2025).

Kehittävä arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/fi/tietoa-meista/tietoa-arvioinneista/kehittava-arviointi> (saatavilla 14.5.2025).

Laki Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta. 1295/2013. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2013/1295> (saatavilla 14.5.2025).

Strategia. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/fi/tietoa-meista/strategia> (saatavilla 14.5.2025).

Tietoa arvioinneista. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. <https://www.karvi.fi/fi/tietoa-meista/tietoa-arvioinneista> (saatavilla 14.5.2025).

Valssi – Varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä. <https://www.karvi.fi/fi/arvioinnit/varhaiskasvatus/valssi-varhaiskasvatuksen-laadunarviointijarjestelma> (saatavilla 14.5.2025).

Valtioneuvoston asetus Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta. 1317/2013. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2013/1317> (saatavilla 14.5.2025).

6 Liitteet

Liite 1: Keskusteluiden tukikysymysrunko

Lämmittelykysymys: Kuinka tärkeänä koulutuksen järjestäjien näkökulmasta näette kansallisen arviointitoiminnan kolme tehtävää: tiedon tuottaminen, kehittäminen ja tuloksellisuuden varmistaminen?

Teema: Tiedon hyödyntäminen tällä hetkellä?

Tukikysymyksiä:

- Hyödynnättekö/olletteko hyödyntäneet Karvin tuottamaa arviointitietoa työssänne?
 - Jos kyllä:
 - Mitä tietoja/tuloksia (arvioinnin aikana saatu palaute, erilaiset tuloskoosteet, raportit jne.) olet käyttänyt?
 - Käsitelläänkö tuloksia yhdessä organisaatiossasi?
 - Miten arviointitietoa on hyödynnetty osana kehittämistä ja päätöksentekoa?
 - Mihin käytätte tietoa?
 - Jos ei:
 - Miksi ei?
 - Mikä on vaikeuttanut/estänyt tulosten/tiedon hyödyntämistä?

Teema: Millainen tieto on hyödyllistä?

Tukikysymyksiä:

- Minkälainen tieto/data on työssänne hyödyllistä? Entä minkälainen ei?
 - Esimerkiksi:
 - määrällinen-/tilastotieto
 - laadullinen tieto
 - konkreettiset kehittämissuosituksukset
 - hyvät käytänteet
 - muu, mikä?
- Minkälainen Karvin tuottama tieto tai tiedon esittämistapa on ollut parhaiten hyödynnettävissä?
 - Entä heikoiten?
 - Mitä on ollut helppo/vaikea hyödyntää?

Teema: Kehittävä arviointi ja arviointiprosessien toimivuus.

Tukikysymyksiä:

- Jos olette olleet mukana Karvin arviointiprosesseissa:
 - Miten kehittävän arvioinnin toimintaperiaatteet (kuten vuorovaikutus, kohderyhmien osallistaminen, oppiminen, myönteinen ja osallistujia arvostava toimintatapa, luottamus, pyrkimys vaikuttavuuteen) ovat mielestänne toteutuneet?
 - Millaiseksi olette kokeneet kehittävän arvioinnin periaatteen mukaisen osallisuuden tuottaman reaaliaikaisemman tiedon (esimerkiksi itsearviointit) hyödynnettävyyden?
 - Entä verrattuna valmiiden arviointitulosten hyödynnettävyyteen?

- Jos ette ole osallistuneet, koetteko prosessin kiinnostavaksi/ itseä mahdollisesti hyödyttäväksi tulevaisuudessa?

Teema: Parempi hyödyntäminen tulevaisuudessa

Tukikysymyksiä:

- Miten koette, että voisitte paremmin hyödyntää Karvin tuottamaa arviointitietoa?
 - Toivotteko esimerkiksi
 - enemmän arvioinnin kanssa reaaliaikaista kehittäväää palautetta / keskustelua?
 - yksityiskohtaisia arvioinnin toteutusraportteja?
 - tiiviitä tulosityhteenvetoja?
 - laajempia vai kohdennetumpia tuloksia/kehittämissuosituksia?
 - laajoja synteesejä / ilmiöpohjaisia koosteita?
 - lisää/uudellaista viestintää arviointituloksista?
 - uusia viestintäkanavia?
 - lisää vuorovaikutusta Karvin kanssa?
 - jotain muuta?
 - Mahdollisia konkreettisia esimerkkejä toiveista/ tiedon esitystavoista jne.?
- Miten arviointitoiminta voisi parhaiten tulevaisuudessa tukea paikallista kehittämistä ja päätöksentekoa?